

VICTOR DE LILLE EN 'T GETROUWE MALDEGHEM

“De drukpers leeft van al wat slecht is en doet al wat slecht is leven. Van alle banden vrij, wordt zij van al wat slecht is het slechtste, zij is het die het volk bederft”.

Victor De Lille in “t Getrouwe Maldegem”, 3 februari 1889, p.1

Het was duidelijk dat Victor de Lille geen hoge dunk had van de toenmalige drukpers. Toen hij in augustus 1888 met zijn eerste artikels naar drukker Ryffranck te Eeklo toog, had hij het doel voor zijn nieuwsblad reeds klaar en duidelijk omlijnd: “t Getrouwe” moest een blad worden dat de Vlaamse ziel uitademde, een opvoedende en leerrijke spreekbuis. In zijn krant zou hij blijven ijveren voor de volksopvoeding, en dat werd hoofdzakelijk geïllustreerd met ellenlange historische reeksen en monografieën van bekende Vlamingen. Maar “t Getrouwe” was in eerste instantie ook een lokaal blad en de bruisende, volbloedige natuur van Victor vulde de pagina’s met kleurrijke nieuwtjes waarbij, het moet gezegd, hij soms een loopje nam met de journalistieke deontologie.

Rond de eeuwwisseling ging het Victor De Lille zakelijk flink voor de wind. Zijn drukkerij werd almaar groter en hij breidde ze meer en meer uit. De oplage van “t Getrouwe” steeg tot 10.000 exemplaren per week, en de producten van de drukkerij werden uitgebreid: boeken, tijdschriften, formulieren, men kon niets bedenken, of De Lille drukte het. Kort na de eeuwwisseling kocht Victor een stuk grond aan het Maldegemse station waar hij een villa optrok die hij –hoe kan het ook anders- de Duimpjesvilla doopte. Van 1903 tot 1905 werd alles hier gedrukt. In 1905 kocht de drukker-uitgever 't Kasteeltje aan en een aantal aanliggende percelen in de Noordstraat te Maldegem en nam er zijn intrek. De volksjongen die het levenslicht zag in *het kleenste huizeken*, aan de schep van de Ede, werd kasteelheer. Zijn grootste verdienste was dat hij dit historisch zo belangrijke pand niet sloopte, maar het integendeel koesterde als een Maldegemse schat (al restaureerde hij het gebouw op een niet altijd geslaagde manier). In 1905 werd er de nieuwe drukkerij in gebruik genomen en de burelen van “t Getrouwe” verhuisden naar het Maldegemse centrum. 't Kasteeltje werd een belangrijke ontmoetingsplaats voor talloze schrijvers, dichters, schilders en Vlaamse voormannen.

Op lokaal vlak had Victor in één klap naam gemaakt (en de concurrerende weekbladen voor schut gezet) met de “strijd om den toren”, voor het behoud van de Maldegemse kerktoren. Maar ook de flaminganten te Antwerpen en Gent moesten vaststellen dat de lokale weekbladschrijver steeds feller gehoor kreeg. De vernederlandsing van de Gentse Rijksuniversiteit, een belangrijk speerpunt voor de prille Vlaamse beweging, was een eis die De Lille kracht bijzette door de oprichting van een nieuw blad “Onze Kop”.

In “t Getrouwe Maldegem” zelf bemerkte men de geleidelijke overgang van “cultuurflamingantisme” naar een daadwerkelijk politiek standpunt. De Lille was duidelijk teleurgesteld in de traditionele Katholieke Partij, vooral wegens haar geringe inzet voor de Vlaamse ontvoogding. Hij koos met zijn krant resoluut de zijde van de Christene Volkspartij van priester Daens. Week na week verkondigde hij de sociale principes van deze in het volk verankerde beweging en “t Getrouwe” heeft duidelijk

bijgedragen tot het verspreiden van deze filosofie over heel Vlaanderen. Pas na de veroordeling van Daens door de paus brak hij met de beweging en bleef eigenzinnig pleiten voor een vereniging van de krachten.

Met het uitbreken van de eerste wereldoorlog in 1914 was "t Getrouwe" met zijn 20.000 lezers al lang geen echt lokaal blad meer, maar een gevestigde waarde in de Vlaamse beweging. Victor De Lille stelde zich nogal kritisch op tegenover de bezetter en hield zich niet aan de regels van de censuur. De Duitse overheid achtte het dan ook raadzaam De Lille zonder verder omhaal te deporteren.

Vanuit Zeeuws-Vlaanderen poogden de zonen Jozef en Antoon nog een tijdje de publicatie verder te zetten, maar wegens het gebrek aan papier, de verspreidingsmoeilijkheden, de Duitse dreiging dat alle familieleden van Victor zouden worden opgepakt en de vooral de lacune aan een bezielende leiding kon de krant vanaf 1916 niet meer verschijnen. In "t Getrouwe" van 27 februari 1916 stond dan ook: "t Getrouwe Maldeghem (Hollandsche editie) hoeft stil te leggen, zonder verdere commentaar".

Met een onverwoestbaar optimisme kondigde "t Getrouwe Maldeghem" op 22 december 1918 zijn terugkeer aan: *"Ik denk, binst dat ik hier schrijf aan die duizenden blijе wezens die mij morgen zullen lezen, velen zoo verre van hier, die mij zelfs nooit gezien hebben en mij wellicht nooit zullen zien, maar met dewelke ik met de penne spreke alsof ze bij mij zijn..."*

De Vlaamse beweging was ondertussen totaal versnipperd uit de oorlog gekomen. "t Getrouwe Maldeghem" had altijd de verzoening gepredikt tussen de Frontpartij (de radicale Vlamingen) en de Minimalisten (de Vlamingen die via parlementaire weg de verandering wilden doordrukken), maar in de politieke strijd bleek haar invloed lang niet meer zo groot als rond de eeuwwisseling. Maar "t getrouwe Maldeghem" zou nog van zich laten horen en hoe...

In november 1926 veroorzaakte de moord op boerenzoon Hector De Zutter heel wat opschudding in het kleine Beernem. De nieuwsgierigheid van Victor De Lille werd gewekt door de naam van de drenkeling, namelijk De Zutter. Zijn echtgenote droeg dezelfde naam en was ook afkomstig uit de streek rond Beernem. De Lille trekt uit op onderzoek en wees meteen de schuldigen aan. Maar de zaak werd in de doofpot gestopt en dat was het sein voor een grootscheepse aanval via "t Getrouwe Maldeghem" waarbij zelfs rechters en politici het moeten ontgelden. "t Getrouwe" ging er zelfs zo hevig tegenaan dat de zaak internationale weerklank kende. De Lille handelde hiermee in feite tegen zijn vooropgestelde principe weinig aandacht te schenken aan "bandieterijen". Of het commerciële aspect hierin een overwegende rol speelde zal wel door iedereen in twijfel worden getrokken; één van de hoofdredenen was ongetwijfeld het verdedigen van de mindere man tegenover de macht van de Westvlaamse kasteelheren. Op lokaal vlak ging "t Getrouwe" in de clinch met het "Brugsch Handelsblad" dat de verdachten een hand boven het hoofd hield. Beide bladen stuurden mekaar de grofste verwijten toe en de lezerskring van "t Getrouwe" ging met grote sprongen vooruit: wel 45.000 lezers verslonden elke week gretig de nieuwste ontwikkelingen in de moordzaak. De Lille organiseerde bedevaarten, richtte een steunfonds op voor de moeder van De Zutter en haalde dan uiteindelijk zijn grootste troef uit: hij stelde zich verkiesbaar voor een plaats in het parlement. De politici schudden meewarig het hoofd, maar hadden duidelijk niet gerekend op de band tussen De Lille en zijn lezers: hij werd in 1929 met een totaal van 12.905 stemmen verkozen. Op dat ogenblik waren

ook de beschuldigen in de zaak van Beernem aangehouden en veroordeeld. De Lille had het bij het rechte eind...

Als volksvertegenwoordiger heeft Victor het rustig aan gedaan, hij was toen al ver in de zestig en liet de fakkel over aan zijn zonen die als het ware met drukinkt in de aderen geboren waren. Jozef De Lille werd de nieuwe hoofdredacteur van "'t Getrouwe", terwijl Gabriël De Lille instond voor de lokale verslaggeving. Ook de andere zonen verzorgden redactionele bijdragen. "'t Getrouwe" was toen al lang geen krant meer, maar een begrip.

Bij het ingaan van de Duitse bezetting in 1940 werd "'t Getrouwe Maldeghem", net als alle andere bladen, aan de censuur onderworpen. Meteen verdween de eigen, pittoreske toon, die zoveel lezers had bekoord.

"'t Getrouwe Maldeghem" heeft in haar lang en woelig bestaan duidelijk bewezen dat de hechte band met haar regionaal lezerspubliek nooit verloren is gegaan. Als een spiegel weerkaatste zij de wensen en verzuchtingen van de plattelandsbevolking in Maldegem en omstreken. Victor De Lille zal nooit geciteerd worden als een groot Vlaams leider, maar dit doet niets af van zijn inzet en zijn idealisme die "'t Getrouwe" tot zo'n populair blad hebben gemaakt.

"'t Getrouwe Maldeghem" is nu wel geschiedenis, maar de sporen die zij in Vlaanderen en Maldegem naliet zijn onuitwisbaar.